

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

БАКАЛАВР

Кафедра політичних наук і права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова НМР факультету урбаністики та просторового планування

Алірза МАМЕДОВ

28 серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

ОКФЗ «Історія політичної думки України»

шифр	назва спеціальності, освітньої програми
052	Політологія
	Політичний менеджмент

Мова викладання: українська

Розробники:

Перегуда Є.В., д.п.н., проф.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політичних наук і права

протокол №12 від 28 серпня 2024 року

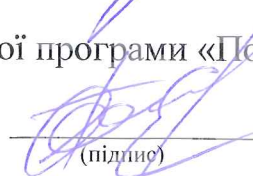
Завідувач кафедри

/Євген ПЕРЕГУДА/

Схвалено гарантом освітньої програми «Політичний менеджмент»

Гарант ОП

(підпис)

/Юлія БАСВА/

Розглянуто на засіданні науково-методичної комісії спеціальності
протокол № 1 від 28 серпня 2024 року

ВИТЯГ З РОБОЧОГО НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ

шифр	Назва спеціальності, освітньої програми	Форма навчання: денна										Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження заступником декана факультету	
		Кредитів на сем.	Обсяг годин						Кількість індивідуальних робіт						
			Всього	аудиторних			Сам. роб.	КП	КР	РГР	Конт. роб				
				Разом	Л	Лр									Пз
		у тому числі													
052	Політологія ОП «Політичний менеджмент»	6,0	180	90	44		46	90				1	Іспит	2	

шифр	Назва спеціальності, освітньої програми	Форма навчання: заочна										Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження заступником декана факультету	
		Кредитів на сем.	Обсяг годин						Кількість індивідуальних робіт						
			Всього	аудиторних			Сам. роб.	КП	КР	РГР	Конт. роб				
				Разом	Л	Лр									Пз
		у тому числі													
052	Політологія ОП «Політичний менеджмент»	6,0	180	36	8		28	144				1	Іспит	2	

Анотація. Мета та завдання освітньої компоненти

Дисципліна «Історія політичної думки України» спрямована, зокрема, на з'ясування історичної «стежки залежності», яка у багатьох сегментах визначає особливості й сьогоденного розвитку Української держави. Тому вивчення цієї компоненти дає змогу зрозуміти сучасні політичні процеси.

Мета: засвоєння студентами основних тенденцій становлення політичної думки України, впливу на цей процес особливостей суспільного розвитку України, періодизації розвитку політичної думки, механізмів впливу історичного шляху політичної думки України на сучасний її розвиток, особливостей взаємодії політичної думки України та світової політичної думки.

Робоча програма містить витяг з робочого навчального плану, мету вивчення, компетентності, які має опанувати здобувач, програмні результати навчання, дані щодо викладачів, зміст курсу, тематику практичних занять, вимоги до виконання індивідуального завдання, шкалу оцінювання знань, вмінь та навичок здобувача, роз'яснення усіх аспектів організації освітнього процесу щодо засвоєння освітньої компоненти, список навчально-методичного забезпечення, джерел та літератури для підготовки до практичних занять та виконання індивідуальних завдань. Також програма містить основні положення щодо політики академічної доброчесності та політики відвідування аудиторних занять.

За підсумками вивчення дисципліни студент повинен

знати:

- основні етапи розвитку політичної думки України та їх характеристики;
- зміст основних джерел політичної думки України;
- зміст основних теорій суспільно-політичного розвитку України;
- предметну область професійної діяльності;
- зміст базових політологічних понять;
- основні принципи, методи і підходи до аналізу політичних явищ, процесів та інститутів;
- національні особливості розвитку політичної думки.

вміти:

- використовувати політологічні теорії, концепти і методи для аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні;
- описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища в певному історичному, соціальному, культурному та ідеологічному контексті;
- проводити порівняльний аналіз між закономірностями та особливостями розвитку світової та національної політичної думки;
- використовувати теорії та концепції політичної думки України при аналізі сучасних політичних явищ та процесів;
- проводити порівняльний аналіз способів розв'язання соціально-політичних проблем минулого та сьогодення;
- конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження;
- проводити професійний пошук, оброблення та аналіз фактів, даних та інформації з різних первинних та вторинних джерел;
- планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт у встановлені терміни.

Електронне навчально-методичне забезпечення дисципліни розміщено на Освітньому сайті КНУБА (<https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2579>).

Пререквізити: «Історія держави і права України» (I сем.), «Історія зарубіжних політичних вчень» (I сем.)

Компетентності здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Зміст компетентності
Інтегральна компетентність	
ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки.
Загальні компетентності	
ЗК 1	Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК 3	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК 7	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
Фахові компетентності	
СК 1	Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.
СК 2	Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.
СК 3	Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.
Додаткові фахові компетентності	
ДСК 1	Здатність до поглибленого розуміння тенденцій політичного розвитку, передбачення його наслідків, вироблення рекомендацій для політичного керівництва та забезпечення реалізації цих рекомендацій в політичному управлінні.
ДСК 2	Здатність управляти територіальними організаціями політичних партій, громадськими організаціями шляхом реалізації функцій менеджменту.

Програмні результати здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Програмні результати
ПР 7	Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери політології, знати її цінності та досягнення.
ПР 9	Вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.

ПР 10	Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.
ПР 13	Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні

Зміст курсу

Модуль 1

Політична думка України в період доіндустріального розвитку

Лекція 1. Українська політична думка в період Давньої Русі (4 год.)

Практичне заняття 1-2 (4 год.)

1. Становлення східнослов'янської державності. Політичний устрій Київської Русі.

2. Проблеми взаємовідносин світської і церковної влади.

3. Образ ідеального правителя.

4. Ідея єдності Русі, централізація державної влади.

Лекція 2. Розвиток української політичної думки в період Відродження та Реформації (6 год.)

Практичне заняття 3 (2 год.)

1. Особливості соціально-політичного розвитку українських земель у XIII-XVII ст.

2. Політичні ідеї Ю. Котермака-Дрогобича.

3. Політична спадщина С. Оріховського-Роксолана.

Практичне заняття 4-5 (4 год.)

1. Сутність процесів Реформації та Контрреформації в Україні.

2. Політичне спрямування полемічної літератури:

а) Іван Вишенський як захисник православ'я та інтересів українського народу;

б) Політичні ідеї Г. Смотрицького, М. Смотрицького, З. Копистенського, Л. Зизанія, К. Ставровецького, І. Борецького, І. Гізеля та ін.;

в) проуніатська концепція П. Скарги;

г) концепція Й. Верещинського.

3. Розвиток політичної думки в Києво-Могилянському колегіумі (П. Могила).

Лекція 3. Політична думка у період національної революції та Гетьманщини (6 год.)

Практичне заняття 6 (2 год.)

1. Особливості соціально-політичного розвитку України в період з середини XVII ст. до кін. XVIII ст.

2. Політична доктрина Богдана Хмельницького та її динаміка в ході національної революції.

3. Політичні ідеї І. Виговського та Ю. Немирича. Головні ідеї Гадяцького трактату.

Практичне заняття 7-8 (4 год.)

1. Політичний зміст та значення документів часів гетьманства П. Орлика.

2. Козацькі літописи та їх значення у розвитку української політичної думки.
3. Політичні концепції Ф. Прокоповича та С. Яворського: спільне та відмінне.
4. Суспільно-політична думка України в епоху Просвітництва. Початок концептуалізації природних прав.
5. Духовно-моральний підхід до політики Г. Сковороди.

Модуль 2

Політична думка в період становлення капіталізму та національного відродження українського народу

Лекція 4. Політична думка України у період кризи феодального ладу та початку національного відродження (4 год.)

Практичне заняття 9-10 (4 год.)

1. Особливості соціально-економічного та політичного розвитку українських земель у складі Російській та Австрійській імперій. Початок національного відродження.

2. «Руська Трійця», її роль в українському національному відродженні.
3. Основні ідеї Головної Руської Ради.
4. «Автономістські» течії у політичній думці України. Політичні ідеї В. Капніста, Г. Полетики. «Історія Русів».
5. Масонство та декабристський рух в Наддніпрянській Україні.
6. Роль Кирило-Мефодіївського товариства у розвитку політичної думки України:
  - а) суспільно-політичні погляди М. Костомарова, обґрунтування ним самостійності українського народу та його історії;
  - б) політичні ідеї у творчості Т. Шевченка;
  - в) суспільно-політичні погляди П. Куліша;
  - г) програмні документи Кирило-Мефодіївського товариства.

Лекція 5. Розвиток політичної думки в період розвитку капіталізму (6 год.)

Практичне заняття 11-1 (2 год.)

1. Особливості соціально-економічного та політичного розвитку України в др. пол. XIX – на поч. XX ст.

2. Ідейні засади громадівського руху в Наддніпрянщині.
3. Самоврядно-федералістська політична концепція М. Драгоманова.
4. Політичні ідеї С. Подолинського, М. Павлика, О. Терлецького.

Практичне заняття 11-2 (2 год.)

1. Політична доктрина Ю. Бачинського.
2. Політична історіософія М. Грушевського.
3. Роль та місце І. Франка у розвитку політичної думки України.
4. Політичний модернізм Л. Українки.

Практичне заняття 11-3 (2 год.)

1. Зародження націоналістичної концепції. М. Міхновський.
2. Ідейно-політичні дискусії в українській соціал-демократії Наддніпрянщини.
3. Ліберальні ідеї в Україні.

4. Загальноросійські політичні доктрини та політичні доктрини національних меншин в громадському дискурсі Наддніпрянщини.

Лекція 6. Розвиток політичної думки в період Першої світової війни та національної революції 1917-1921 рр. (4 год.)

Практичне заняття 12-14 (6 год.)

1. Перша світова війна як чинник розвитку політичної думки в Україні. Ставлення політичних сил до війни.
2. Документи Центральної Ради як маніфести політичної думки України.
3. Документи Української Держави, УНР та ЗУНР як пам'ятки політичної думки України.
4. Політичні ідеї П.Скоропадського.
5. Державницькі погляди С. Петлюри.
6. Зародження націонал-комунізму.

Модуль 3

Політична думка України у Новітній час

Лекція 7. Політична думка України у міжвоєнну добу (6 год.)

Практичне заняття 15 (2 год.)

1. Соціально-політичні наслідки національної революції 1917-1921 рр. для українських земель.
2. «Націонал-ухильництво» в СРСР:
  - а) національне питання у поглядах М. Скрипника;
  - б) «федералізм» Ю. Лапчинського;
  - в) теорія боротьби двох культур;
  - г) проблема української державності у поглядах М. Хвильового, О. Шумського, М. Волобуєва;

Практичне заняття 16 (2 год.)

1. Націологія О. Бочковського.
2. Ідеї правової держави С.Дністрянського.
3. Політичні ідеї В. Старосольського.
4. Народницькі ідеї Р. Лашенка та С. Шелухіна.

Практичне заняття 17 (2 год.)

1. Консерватизм як напрям української політичної думки. Політичні концепції В. Липинського, В. Кучабського, С. Томашівського.
2. Розвиток українського націоналізму. Політичні ідеї Д. Донцова, М. Сціборського, Ю. Липи, С. Ленкавського.
3. Ненаціоналістичні концепції західноукраїнської політичної думки.
4. Політична концепція митрополита А. Шептицького.

Лекція 8. Політична думка України в період Другої світової війни та у повоєнний період (4 год.)

Практичне заняття 18-19 (4 год.)

1. Особливості соціально-економічного, внутрішньо- та зовнішньополітичного розвитку України у 1940-1980-тих роках.
2. Ідейно-політична динаміка в комуністичному керівництві СРСР та УРСР.

«Націоналісти» та «русифікатори».

3. Ідейно-політичний розвиток дисидентського руху.
4. Політична думка України в еміграції.
5. Політична думка в період перебудови в СРСР.
6. Громадсько-політичні організації та їх програмові засади.

Лекція 9. Політична думка в Україні у добу незалежності (4 год.)

Практичне заняття 20-21 (год.)

1. Інституалізація політичної науки та освіти в Україні.
2. Організаційні центри розвитку політичної науки.
3. Основні напрями політичних досліджень в Україні.
4. Доктринальний аспект розвитку політичної думки в Україні.
5. Розвиток партійних ідеологій в Україні.

Індивідуальне завдання

Індивідуальне завдання підлягає захисту Здобувачом на заняттях, які призначаються додатково.

Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Зокрема, Здобувачи можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг від 18 до 24 сторінок А4 тексту (кегель Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна також помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді дидактичного проєкту, у формі презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Література, що рекомендується для виконання індивідуального завдання, наведена у цій робочій програмі, а в електронному вигляді вона розміщена на Освітньому сайті КНУБА, на сторінці кафедри.

Також як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь Здобувача у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез виступу (доповіді) на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до початку сесії. Викладач має право вимагати від Здобувача доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає встановленим вимогам.

Тематика індивідуальних завдань

1. Основні етапи розвитку української політичної думки.
2. Ідеї державної єдності у письмових пам'ятках політичної думки давньоруського періоду.
3. Образ політичної влади та правителя у письмових пам'ятках політичної думки давньоруського періоду.
4. Погляди полемістів XVI – XVII ст. на майбутнє української Церкви.
5. Роль братських шкіл (XVI – XVII ст.ст.) у розвитку суспільно-політичної думки України.
6. Проуніатська концепція Петра Скарги.

7. Соціально-політичний ідеал Івана Вишенського.
8. Політична доктрина Гетьмана Богдана Хмельницького.
9. Політичні ідеї І. Виговського та Ю. Немирича та їх реалізація.
10. Конституція П. Орлика як втілення ідей української державності.
11. Апологетика абсолютизму в творчості С. Яворського та Ф. Прокоповича.
12. Етико-гуманістична концепція Г.Сковороди.
13. Особливості політичної думки України періоду розвитку капіталізму та національного відродження XIX ст.
14. Політичні ідеї автономістів початку XIX ст.
15. Політичні ідеї масонства і декабристського руху в Україні на поч. XIX ст.
16. Проблеми державно-політичного устрою у програмних документах Кирило-Мефодіївського товариства.
17. Автономно-федералістичні концепції М. Костомарова і М. Драгоманова: порівняльний аналіз.
18. Політичний світогляд Т. Шевченка.
19. Еволюція політичних поглядів П. Куліша.
20. Федералізм та «громадівський соціалізм» М. Драгоманова.
21. Соціалістичні ідеї у Наддніпрянській Україні поч. XX ст. – досягнення й суперечності.
22. М.Грушевський і проблеми державотворення в Україні.
23. Політичний модернізм Л.Українки.
24. Теоретичні дискусії з національного питання в українській соціал-демократії поч. XX ст.
25. Зародження українського націоналізму. «Братство Тарасівців». М. Міхновський. «Самостійна Україна».
26. Ліберальні традиції політичної думки в Україні (1880-ті – 1910-ті рр.).
27. Загальноросійські ідейно-політичні течії та ідейно-політичні течії національних меншин в Україні на поч. XX ст.
28. Еволюція політичних поглядів І. Франка. Народження націонал-демократії.
29. Перша світова війна у політичних концепціях національно-визвольного руху.
30. Універсали Центральної Ради України, державні документи УНР та Гетьманської Держави як документи політичної думки України.
31. Український консерватизм 1900-тих – 1920-тих рр.
32. Комуністичні та націонал-комуністичні ідеї в Україні в період національної революції 1917-1921 рр. та у 1920-тих рр.
33. Націологія О. Бочковського.
34. Політичні ідеї В. Старосольського.
35. Етапи становлення українського націоналізму у 1890–1930-х рр.
36. Теоретичні концепції націоналізму 1920-тих – 1930-тих рр.
37. ОУН та еволюція її політичної платформи.
38. Інтегральний націоналізм Д. Донцова.
39. Політичні принципи та ідеологія Степана Бандери.
40. Політичні ідеї А. Шептицького.
41. Політичні ідеї в Радянській Україні після Другої світової війни.
42. Політична думка національно-визвольного руху за радянських часів.
43. Політична наука і освіта в сучасній Україні.

Шкала оцінювання індивідуальної роботи

Оцінка за національною шкалою	Кількість балів	Критерії
відмінно	20	відмінне виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
	18	відмінне виконання з незначною кількістю помилок виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (більшість з яких не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
добре	15	виконання вище середнього рівня з кількома помилками (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, посилання та цитування сучасних наукових джерел (серед яких є такі, що не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
	12	виконання з певною кількістю помилок (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, наявність посилань та цитувань наукових джерел, дотримання норм доброчесності)
задовільно	10	виконання роботи задовольняє мінімальним критеріям помилок (розкриття теми в основному в межах об'єкту роботи, наявність концептуального апарату роботи, присутність не менше 5 посилань та цитувань наукових джерел, дотримання норм доброчесності)

Розподіл годин самостійної роботи здобувачів

У пп. 8 п. 3.3. Положення Про організацію освітнього процесу в Київському національному університеті будівництва і архітектури, затвердженого Вченою радою КНУБА (протокол №9 від 26.06.2023 р.) визначено вимоги до самостійної роботи здобувача, а саме: Самостійна робота здобувача є основним засобом засвоєння освітнього матеріалу у вільний від аудиторних занять час.

До самостійної роботи здобувача належить: опрацювання навчального матеріалу, виконання індивідуальних завдань, підготовка до підсумкового контролю, науково-дослідна робота. Враховуючи тижневе навчальне навантаження здобувачів відповідно до навчального курсу, щотижнева самостійна робота має бути в межах 16–30 годин.

Для забезпечення збалансованості самостійної роботи здобувача з матеріалом освітньої компоненти мінімальна кількість годин самостійної роботи розраховується виходячи з наступних норм часу:

Вид роботи	Кількість годин за нормами часу	Кількість за навчальним планом	Норми часу
опрацювання матеріалу лекцій	0,5 год на 2 год лекції	44 год.	11
підготовка до практичних занять	0,5 год на 2 год практичного заняття	46 год.	11,5
підготовка контрольної роботи	6 год	1	6
підготовка до іспиту	30 год	1	30

Самостійна робота здобувача над засвоєнням навчального матеріалу з конкретної дисципліни може виконуватися у бібліотеці КНУБА, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах (лабораторіях), а також у домашніх умовах.

Методи контролю та оцінювання знань

Загальне оцінювання здійснюється через вимірювання результатів навчання у формі проміжного (модульного) та підсумкового контролю (іспит, захист індивідуальної роботи тощо) відповідно до вимог зовнішньої та внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти.

Політика щодо академічної доброчесності

Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) можуть перевірятись на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій Здобувачів у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірниках, які вже пройшли перевірку на плагіат.

Списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку здобувача він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.

Політика щодо відвідування

Здобувач, який пропустив аудиторне заняття з поважних причин, має продемонструвати викладачу та надати до деканату факультету документ, який засвідчує ці причини.

За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування, наукова та науково-практична конференція (круглий стіл) тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Методи контролю

Основні форми участі Здобувачів у навчальному процесі, що підлягають поточному контролю: виступ на практичних заняттях; доповнення, опонування до виступу, рецензія на виступ; участь у дискусіях; аналіз першоджерел; письмові завдання (тестові, індивідуальні роботи у формі рефератів); та інші письмові роботи, оформлені відповідно до вимог. Кожна тема курсу, що винесена на лекційні та практичні заняття, відпрацьовується Здобувачами у тій чи іншій формі, наведеній вище. Обов'язкова присутність на лекційних заняттях, активність впродовж семестру, відвідування/відпрацювання усіх аудиторних занять, виконання інших видів робіт, передбачених навчальним планом з цієї дисципліни.

При оцінюванні рівня знань Здобувача аналізу підлягають:

- характеристики відповіді: цілісність, повнота, логічність, обґрунтованість, правильність;

- якість знань (ступінь засвоєння фактичного матеріалу): осмисленість, глибина, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність;

- ступінь сформованості уміння поєднувати теорію і практику під час розгляду ситуацій, практичних завдань;

- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки з проблем, що розглядаються;

- досвід творчої діяльності: уміння виявляти проблеми, розв'язувати їх, формувати гіпотези;

- самостійна робота: робота з навчально-методичною, науковою, допоміжною вітчизняною та зарубіжною літературою з питань, що розглядаються, уміння отримувати інформацію з різноманітних джерел (традиційних; спеціальних періодичних видань, ЗМІ, Internet тощо).

Тестове опитування може проводитись за одним або кількома змістовими модулями. В останньому випадку бали, які нараховуються Здобувачу за відповіді на тестові питання, поділяються між змістовими модулями.

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи. Позитивна оцінка поточної успішності Здобувачів за відсутності пропущених та невідпрацьованих практичних занять та позитивні оцінки за індивідуальну роботу є підставою для допуску до підсумкової форми контролю. Бали за аудиторну роботу відпрацьовуються у разі пропусків.

Підсумковий контроль здійснюється під час проведення екзаменаційної сесії з урахуванням підсумків поточного та модульного контролю. Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів навчальної роботи згідно зі структурою кредитів.

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

Розподіл балів для дисципліни з формою контролю іспит

Поточне оцінювання			Індивідуальне завдання	Іспит	Сума балів
Модулі					
1	2	3			
15	15	20	20	30	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	Не зараховано з можливістю повторного складання
<u>0-34</u>	F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Умови допуску до підсумкового контролю

Здобувачу, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова залікова сесія. В цьому разі він повинен виконати додаткові завдання, визначені викладачем.

Здобувач, який не виконав вимог робочої програми по змістових модулях, не

допускається до складання підсумкового контролю. В цьому разі він повинен виконати визначене викладачем додаткове завдання по змісту відповідних змістових модулів в період між основною та додатковою сесіями.

Здобувач має право на опротестування результатів контролю (апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться Здобувачам до початку вивчення дисципліни.

ПИТАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Історія політичної думки України як наука та навчальна дисципліна: об'єкт, предмет, методи.

Духовно-моральний підхід до політики Г. Сковороди.

Основні ідейно-політичні течії серед українців Галичини в другій половині XIX ст.

Періодизація розвитку політичної думки України: критерії, характеристика основних етапів.

Особливості політичної думки України періоду національного відродження XIX ст.

Політична доктрина Ю. Бачинського. «Україна Irredenta».

Проблематика політичної думки давньоруського періоду

Політичні ідеї автономістів поч. XIX ст. В. Полетика, В. Капніст та ін.

Еволюція політичних поглядів І. Франка. Зародження націонал-демократії.

Політичний зміст «Історії Русів».

Ідейні позиції українських політичних сил в період Першої світової війни.

Українська політична думка за кордоном після Другої світової війни.

Політичні ідеї «Повісті минулих літ» та «Слова о полку Ігоревім».

Політичні ідеї масонства і декабристського руху в Україні на поч. XIX ст.

Універсали Центральної Ради України, державні документи УНР та Української Держави як документи політичної думки України.

«Повчання» Володимира Мономаха: проблематика та основні політичні ідеї.

Українське національне відродження на Галичині. Політичні ідеї М. Шашкевича, І. Вагилевича, Я. Головацького.

Український консерватизм. В. Липинський, В. Кучабський, С. Томашівський.

Соціально-політичний зміст «Слова о полку Ігоревім»

Політичні ідеї Кирило-Мефодіївського Товариства. «Закон Божий (Книги буття українського народу)».

Націонал-комунізм. С. Мазлах, В. Шахрай.

Політична думка епохи Відродження. Політична концепція С. Оріховського-Роксолана. «Про природне право». «Напучення польському королеві Сигізмунду Августу».

Політичні погляди М. Костомарова.

Національне питання у політичних ідеях М. Скрипника, М. Волобуєва, М. Хвильового, О. Шумського.

Особливості політичної думки України періоду Реформації та Контрреформації.

Політичний світогляд Т. Шевченка.

Націологія О. Бочковського.

Роль братських шкіл (XVI – XVII ст.ст.) у розвитку суспільно-політичної думки України.

Еволюція політичних поглядів П. Куліша.

Політична концепція С. Рудницького.

Політичний зміст полемічної літератури. І. Вишенський, П. Скарга, Х. Філалет, Г. Смотрицький, М. Смотрицький, І. Гізель.

Проекти Конституції Г. Андрузського

Політичні ідеї В. Старосольського.

Проуніатська концепція Петра Скарги.

Політичний світогляд громадівського руху др. пол. XIX ст.

Ідеї правової держави С. Дністрянського.

Соціально-політичні погляди Христофора Філалета. «Апокрисис».

Федералізм та «громадівський соціалізм» М. Драгоманова.

Основні ідейні течії українського націоналізму міжвоєнної доби. Д. Донцов, М. Сціборський, Ю. Липа, С. Ленкавський.

Соціально-політичний ідеал Івана Вишенського. «Посланія».

Політична історіософія М. Грушевського.

Інтегральний націоналізм Д. Донцова.

Політична доктрина Гетьмана Богдана Хмельницького.

Політичний ідеал С. Подолинського

Політична концепція С. Бандери. Документи ОУН як пам'ятки політичної думки України.

Політичні ідеї І. Виговського та Ю. Немирича та їх реалізація.

Політичні погляди О. Терлецького.

Політичні ідеї А. Шептицького.

Політичні погляди І. Мазепи.

Політичний модернізм Л.Українки.

Ненаціоналістичні концепції в Західній Україні у міжвоєнний період.

Конституція П. Орлика як втілення ідей української державності.

Теоретичні дискусії з національного питання в українській соціал-демократії поч. XX ст. Д. Антонович, М. Порш, «спілчани».

Документи Української Головної Визвольної Ради та вироблення демократичних засад національно-визвольного руху.

Розвиток державницьких поглядів у «літературі канцеляристів» (С. Величко, Г. Грабянка та ін.).

Концепція колектократії В. Винниченка.

Політичні ідеї в Радянській Україні після Другої світової війни.

Києво-Могилянська академія та її роль у суспільно-політичній думці України. Політичні ідеї П. Могили.

Зародження українського націоналізму. «Братство Тарасівців». М. Міхновський. «Самостійна Україна».

Політичні ідеї дисидентського руху у післявоєнний період. І. Дзюба, Л. Лук'яненко, В. Чорновіл, П. Григоренко, В. Стус та ін.

Політична творчість С. Яворського та Ф. Прокоповича: спільне та відмінне.

Ліберальні течії політичної думки України на зламі XIX-XX ст. Б. Кістяківський.

Політична думка в Україні в період перебудови.

Політична думка України епохи Просвітництва. С. Десницький, В. Каразин, Г. Сковорода та ін.

Загальноросійські ідейно-політичні течії та ідейно-політичні течії національних меншин в Україні на поч. ХХ ст.

Основні центри та напрями розвитку політичної науки в Україні після проголошення державної незалежності.

Методичне забезпечення дисципліни

Підручники

Вдовичин І., Вільчинська І., Перегуда Є. та ін. Історія політичної думки України: підручник. За заг. ред. Н. М. Хоми. Львів: Новий Світ-2000, 2017. 632 с. URL: <http://surl.li/fizjt>.

Навчальні посібники

Гончарук-Чолач Т.В., Томахів В.Я. Історія українських та зарубіжних політичних вчень: навч. посіб. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 228 с.

Журавльов Д., Коротюк О., Лавринович О. Історія політичних і правових вчень. Від стародавніх часів до XVII століття. Київ: ОВК, 2021. 238 с.

Методичні рекомендації

Історія політичної думки України: Методичні рекомендації з підготовки до практичних занять, самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань для студентів спеціальності «Політологія». Уклад.: Перегуда Є.В., Місержи С.Д. Київ-Тернопіль: КНУБА, Ф-ОП Шпак В.Б., 2024. 64 с.

Конспекти, презентації лекцій

Перегуда Є.В. Презентації лекцій з дисципліни «Історія політичної думки України». URL: <https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2579>.

Тестові завдання

Тестові завдання. URL: <https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2579/>

Словники, довідники

1. Денисенко В.М., Угрин Л.Я., Шипунов Г.В. та ін. Історія політичної думки: навч. енцикл. слов.-довід. За заг. ред. Н.М. Хоми. Львів: Новий Світ-2000, 2014. 765 с.

2. Києво-Могилянська академія в іменах, XVII-XVIII ст.: енцикл. Наук. ред., упоряд. З.І. Хижняк; відп. ред. В.С. Брюховецький. К.: КМ Академія, 2001. 734 с.

Антології. Хрестоматії

1. Давня українська література. Переклади текстів XI-XIII ст. URL: <http://izbornyk.org.ua/oldukr2/oldukr73.htm>.

2. Декабристи в Україні: дослідження й матеріали. Наук. ред. Г.Д. Казьмирчук. К., 2003-2013.

3. Історія України : Хрестоматія. Упоряд. В.М. Литвин. К. : Наук, думка, 2013. 1056 с. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-00-1312-4/978-966-00-1312-4.pdf>.

4. Націоналізм : антологія. Наук. т-во ім. В'ячеслава Липинського; упоряд. О. Проценко, В. Лісовий ; літ. ред. Л. Білик. Київ: Смолоскип, 2000. 858 с. URL: <http://surl.li/fizkd>.

5. Націоналізм: Теорії нації та націоналізму від Йогана Фіхте до Ернеста Гелнера : антологія. Наукове товариство ім. Вячеслава Липинського; пер. Ю. Бадзьо та ін. ; упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. 2-е вид., перероб. і доп. К. : Смолоскип, 2006. 684 с.

6. Лібералізм: Антологія. Упоряд. О. Проценко, В. Лісовий ; Наукове товариство ім. Вячеслава Липинського. К. : Смолоскип, 2002.

7. Лібералізм: Антологія. 2-ге вид. Упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. К.: ВД «Простір», «Смолоскип», 2009. XXXII + 1128 с. URL: <https://www.twirpx.com/file/1016950/>.

8. Консерватизм: антологія. Упор. О. Проценко. К.: Смолоскип, 2008. 820 с. URL: <https://www.twirpx.com/file/995068/>.

9. Історія філософії України. Хрестоматія: Навч. посібник / Упорядники М.Ф. Тарасенко, М.Ю. Русин, А.К. Бичко. К.: Либідь, 1993. URL: <http://surl.li/fizkm>.

10. Множинська Р.В. Українські мислителі XIX-XX ст. Хрестоматія: навчальний посібник. К.: КНУТД, 2015. URL: <http://surl.li/fizkp>.

11. Тисяча років української суспільно-політичної думки. У 9-ти т. К.: Дніпро, 2001. URL: <http://www.lib.nau.edu.ua/search/Details.aspx?id=29216&lang=uk-UA>.

12. Український націоналізм: Антологія. Т. 1. Упор. В. Рог. Київ: Українська видавнича спілка ім. Юрія Липи, 2009. 384 с. URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2579>.

13. Український націоналізм. Антологія. Т. 2. Упор. В. Рог. Київ: Українська Видавнича Спілка ім. Юрія Липи, 2011. 352 с. URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2579>.

14. Хрестоматія з історії політичних вчень: посібник. Уклад. О. Уривалкін. Київ: КНТ, 2020. 456 с.

15. Демиденко Г.Г. Історія вчень про державу і право. Хрестоматія. Київ, Право, 2014. 928 с.

Законодавчі акти, міжнародні договори

1. Історія Української Конституції. Упоряд. А.Г. Слюсаренко, М.В. Томенко, С.П. Головатий. К.: Право, 1997. 443 с. URL: <http://surl.li/fizkx>.

2. З договору про між Давньоруською державою та Візантією (945 р.). *Історія України: Хрестоматія*. Упоряд. В.М. Литвин. К.: Наук. думка, 2013. С. 48-49. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-00-1312-4/978-966-00-1312-4.pdf>.

3. Первый статут Великого княжества Литовского 1529 г. URL: <http://surl.li/fizlh>.

4. Другий статут Великого князівства Литовського 1566 року. URL: <http://litopys.org.ua/statut2/st1566.htm>.

5. Третий статут Великого княжества Литовского 1588 г. URL: <https://web.archive.org/web/20180705232849/http://starbel.narod.ru/statut1588.htm>.

6. Українсько-російський договір (1654 р., березня 21/31). *Історія України: Хрестоматія*. Упоряд. В.М. Литвин. К.: Наук. думка, 2013. С. 223-226. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-00-1312-4/978-966-00-1312-4.pdf>.

7. Текст Гадяцького договору від 6 вересня 1658 р., ратифікований Сеймом

Речі Посполитої (1659 р., травня 12/22). *Історія України: Хрестоматія*. Упоряд. В.М. Литвин. К.: Наук. думка, 2013. С. 233-236. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-00-1312-4/978-966-00-1312-4.pdf>.

8. Перший Універсал Центральної Ради (1917 рр., червня 23/10). *Історія України: Хрестоматія*. Упоряд. В.М. Литвин. К.: Наук. думка, 2013. С. 528-530. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-00-1312-4/978-966-00-1312-4.pdf>.

9. Третій Універсал Української Центральної Ради (1917 р., листопада 20/7). *Історія України: Хрестоматія*. Упоряд. В.М. Литвин. К.: Наук. думка, 2013. С. 533-535. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-00-1312-4/978-966-00-1312-4.pdf>.

10. Четвертий Універсал Української Центральної Ради (1918 р., січня 24/11). *Історія України: Хрестоматія*. Упоряд. В.М. Литвин. К.: Наук. думка, 2013. С. 537-540. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-00-1312-4/978-966-00-1312-4.pdf>.

11. Універсал гетьмана Павла Скоропадського (1918 р., квітня 20). *Історія України: Хрестоматія*. Упоряд. В.М. Литвин. К.: Наук. думка, 2013. С. 542-543. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-00-1312-4/978-966-00-1312-4.pdf>.

12. Ухвала Української національної ради про злуку ЗУНР і УНР в єдину Українську Народну Республіку і відозва Директорії УНР до українського народу (1919 р., січня 3). *Історія України: Хрестоматія*. Упоряд. В.М. Литвин. К.: Наук. думка, 2013. С. 554-555. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-00-1312-4/978-966-00-1312-4.pdf>.

13. Постанова РНК УСРР про введення української мови в школах і радянських установах (1920 р., вересня 21). *Історія України: Хрестоматія*. Упоряд. В.М. Литвин. К.: Наук. думка, 2013. С.579-580 . URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-00-1312-4/978-966-00-1312-4.pdf>.

14. Маніфест Уряду Карпатської України до всіх громадян Карпатської України. URL: <http://litopys.org.ua/volosh/volosh40.htm>.

15. Декларація про державний суверенітет України (1990 р., липня 16). *Історія України: Хрестоматія*. Упоряд. В.М. Литвин. К.: Наук. думка, 2013. С. 912-916. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-00-1312-4/978-966-00-1312-4.pdf>.

16. Акт проголошення незалежності України (1991 р., серпня 24). *Історія України: Хрестоматія*. Упоряд. В.М. Литвин. К.: Наук. думка, 2013. С. 922-923. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-00-1312-4/978-966-00-1312-4.pdf>.

Документи політичних партій та громадських організацій

1. Політична платформа Української радикальної партії. *Історія України: Хрестоматія*. Упоряд. В.М. Литвин. К.: Наук. думка, 2013. С. 485-488. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-00-1312-4/978-966-00-1312-4.pdf>.

2. З політичної платформи «Союзу визволення України» (1914 р., серпня 25). *Історія України: Хрестоматія*. Упоряд. В.М. Литвин. К.: Наук. думка, 2013. С. 511-512. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-00-1312-4/978-966-00-1312-4.pdf>.

3. З Меморандуму Української громадської групи сприяння виконанню Гельсінських угод (1976 р., листопад-грудень). *Історія України: Хрестоматія*. Упоряд. В.М. Литвин. К.: Наук. думка, 2013. С. 870-872. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-00-1312-4/978-966-00-1312-4.pdf>.

4. З відозви Народного руху України до всіх громадян Української РСР (1989 р., не пізніше січня 28). *Історія України: Хрестоматія*. Упоряд. В.М. Литвин. К.: Наук. думка, 2013. С. 888-889. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-00-1312-4/978-966-00-1312-4.pdf>.

Літописи

1. Галицько-Волинський літопис. URL: <http://litopys.org.ua/litop/lit.htm>.
2. Літопис Гадяцького полковника Григорія Грабянки. URL: <http://litopys.org.ua/grab/hrab.htm>.
3. Літопис про Любецький з'їзд князів (1097). *Історія України: Хрестоматія*. Упоряд. В.М. Литвин. К.: Наук. думка, 2013. С. 61-62. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-00-1312-4/978-966-00-1312-4.pdf>.
4. Повість минулих літ. URL: <http://litopys.org.ua/litop/lit.htm>.
5. Самійло Величко. Літопис. URL: <http://litopys.org.ua/velichko/vel.htm>.

Монографічні джерела, наукові статті

1. Адамський та ін. Українська державність у ХХ столітті (Історико-політологічний аналіз). К.: Політична думка, 1996. 435 с. URL: <http://litopys.org.ua/ukrxx/zmist.htm>.
2. Андропов Ю.В. Учение Карла Маркса и некоторые вопросы социалистического строительства в СССР. URL: <https://www.sovetika.ru/sss/andropovst001.htm>.
3. Антонович В. Три національні типи народні. *Множинська Р.В. Українські мислителі XIX-XX ст. Хрестоматія: навчальний посібник*. К.: КНУТД, 2015. С. 89-97. URL: <http://surl.li/fizkr>.
4. Бабич С. Творчість Мелетія Смотрицького у контексті раннього українського бароко. Львів: Свічадо, 2008. 180 с.
5. Баган О. Поміж містикою і політикою: Дмитро Донцов на тлі української політичної історії 1-ої половини ХХ ст. К.: УВС ім. Ю. Липи, 2008. 77 с.
6. *Багрянний І.* Вибрані твори. К.: Смолоскип, 2006. 687 с.
7. Бандера С. Перспективи української революції. URL: <http://surl.li/fiznt>.
8. Бачинський Ю. Україна irredenta. URL: http://shron1.chtyvo.org.ua/Bachynskiy_Yulian/Ukraina_irredenta.pdf.
9. Бевз Т. Ідеї соціалізму і громадянського суспільства як ключові елементи теорії «праці» С. Подолинського: (до 160-річчя від дня народження). *Українознавство*. 2011. №1. С. 60-64.
10. Бегей І. Українська лівиця Галичини: теорія та практика (кінець XIX – перша третина ХХ ст.). К.: УВС НБУ, 2015. 374 с.
11. Бочковський О.-І. Вступ до націології. 1937. URL: http://chtyvo.org.ua/authors/Bochkovskyi_Olherd-Ipolyt/Vstup_do_natsiolohii/.
12. Варданян М.В. Соціально-філософська проблематика романів В. Винниченка 1930–40-х рр. Автореф. дис... канд. філол. наук. Кіровоград, 2010. URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2579#section-2>.
13. *Вассиян Ю.* Твори: суспільно-філософські нариси. Торонто: Євшан-Зілля, 1972. 287 с.
14. Винниченко В.К. Боротьба за державність України. Спостереження непрофесіонала. Марксизм і мистецтво. *Історія філософії України. Хрестоматія: Навч. посібник / Упорядники М.Ф. Тарасенко, М.Ю. Русин, А.К. Бичко*. К.: Либідь, 1993. С. 416-428. URL: http://chtyvo.org.ua/authors/Tarasenko_M/Istoriia_filosofii_Ukrainy_Khrestomatia/.
15. Винниченко В.К. Відродження нації: в 3-х т. К.; Відень: Дзвін, 1990. URL: <http://diasporiana.org.ua/?s=винниченко+відродження+нації>.

16. Винниченко В. Заповіт борцям за визволення. URL: http://chtyvo.org.ua/authors/Vynnychenko/Zapovit_bortsiam_za_vyzvolennia/.
17. Винниченко В. Конкордизм. *Український культурологічний альманах*. К.: «Хроніка – 2000», 2010. Вип. 82. С. 26–257.
18. Вирський Л. Станіслав Оріховський-Роксолан як історик та політичний мислитель. Кременчук: Вид-во КДПУ, 2001. 217 с.
19. Висоцький О.Ю. Українські соціал-демократи та есери: досвід перемог і поразок. К.: Основні цінності, 2004. 272 с. URL: <https://web.archive.org/web/20120527000017/http://www.nbu.gov.ua/books/2004/04voj-dpp.pdf>.
20. Вишенський І. Книжка. *Історія філософії України. Хрестоматія: Навч. посібник* / Упорядники М.Ф. Тарасенко, М.Ю. Русин, А.К. Бичко. К.: Либідь, 1993. С. 140-146. URL: http://chtyvo.org.ua/authors/Tarasenko_M/Istoriia_filosofii_Ukrainy_Khrestomatia/.
21. Вишенський І. Твори. Пер. В.О. Шевчука. К.: Дніпро. 1986. URL: <https://web.archive.org/web/20130524000910/http://www.utoronto.ca/elul/Vyshenskyi/Vyshenskyi-Tvory.pdf>.
22. Волобуєв М. До проблеми української економіки. URL: <https://vpered.wordpress.com/2013/02/04/volobuev-ukrainian-economy/>.
23. Володимир Мономах. Поучення. URL: <http://litopys.org.ua/litop/lit27.htm>.
24. Волошин А. Вибрані твори. Ужгород: Закарпаття, 2002. 528 с.
25. *Гаврилів І.* Західна Україна у 1921-1941 роках: нарис історії боротьби за державність. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2012. 472 с.
26. Гай-Нижник П. В. Липинський та УДХП в теорії і практиці українського державотворення і політичного націонал-консерватизму (1900–1920 рр.) *Гілея*. 2018. Вип. 129 (№2). С. 305-322. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2018_129_81.
27. *Гелей С.Д.* Василь Кучабський: від національної ідеї до державності. Львів: Вид-во «Коопосвіта», 1998. 532 с.
28. Генерал Петро Григоренко : Спогади, статті, матеріали ; упоряд. і передмова О. Обертас. К.: Смолоскип, 2008. 832 с.
29. Гетьман Іван Мазепа: постать, оточення, епоха: зб. наук. пр. К.: Ін-т історії України НАНУ, 2008. 398 с.
30. Гізель І. Твір про всю філософію. *Історія філософії України. Хрестоматія: Навч. посібник* / Упорядники М.Ф. Тарасенко, М.Ю. Русин, А.К. Бичко. К.: Либідь, 1993. С. 156-179. URL: http://chtyvo.org.ua/authors/Tarasenko_M/Istoriia_filosofii_Ukrainy_Khrestomatia/.
31. Головацький Я. Становище русинів у Галичині. 25 червня 1846 р. URL: <https://ua-kobzar.livejournal.com/214577.html>.
32. Гоменюк З.П. Філософський зміст функціонування правової держави у державознавчій теорії Б. Кістяківського. URL: <http://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/aug/5897/vnulpurn201684560.pdf>.
33. Горбань Т.Ю. Проблема суспільної консолідації в історіософії В'ячеслава Липинського. *Гілея: * науковий вісник. Збірник наукових праць*. К.: ВІР УАН, 2012. Випуск 58 (№3). С. 5-11. URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2616#section-2>.
34. Горбань Ю.А. Постать Богдана Кістяківського в українському визвольному русі початку ХХ століття. URL: <http://history-pages.kpi.ua/wp->

content/uploads/2015/10/30_7_Gorban.pdf.

35. Горбатенко В.П. Проблеми розвитку політичної науки і освіти в Україні. *Суспільно-політичні процеси*. 2016. Вип. 4. С. 303-306.

36. Горбачов М.С. Виступ про сутність «перебудови» (1987 р., листопада 2). *Історія України: Хрестоматія*. Упоряд. В.М. Литвин. К.: Наук. думка, 2013. С. 880-881. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-00-1312-4/978-966-00-1312-4.pdf>.

37. Гринько Г. Шумський О. Статті. Промови. Документи. К., 2015. URL: http://shron1.chtyvo.org.ua/Hryenko_Hryhorii/Statti_Promovy_Dokumenty.pdf.

38. Громадсько-політична діяльність Володимира Винниченка (до 125-річчя від дня народження): [зб. ст.]. К.: ІПіЕНД, 2006. 280 с. URL: http://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/zb-v_2.pdf.

39. Грушевський М.С. Твори: у 50 т. Львів: Світ.

40. Грушевський М.С. Хто такі українці і чого вони хочуть. Якої ми хочемо автономії й федерації. *Множинська Р.В. Українські мислителі XIX-XX ст. Хрестоматія: навчальний посібник*. К.: КНУТД, 2015. С. 167-187. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71602/mod_resource/content/1/Українські мислителі 19-29 ст. Хрестоматія.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71602/mod_resource/content/1/Українські_мислителі_19-29_ст._Хрестоматія.pdf).

41. Данило Заточеник. Слово Данила Заточеника, що написав він князю своєму Ярославу Володимировичу. *Історія філософії України. Хрестоматія: Навч. посібник / Упорядники М.Ф. Тарасенко, М.Ю. Русин, А.К. Бичко*. К.: Либідь, 1993. С. 28-37. URL: http://chtyvo.org.ua/authors/Tarasenko_M/Istoriia_filosofii_Ukrainy_Khrestomatia/.

42. Даценко В.С. Принципи лібералізму і проблема націотворення у політичній філософії І.П. Лисяка-Рудницького. *Філософія і політологія в контексті сучасної культури*. 2014. Вип. 8. С. 184-188.

43. Демчишак Р. Українська націонал-демократія Західної України міжвоєнного періоду ХХ ст.: зовнішньополітичні орієнтири. *Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку*. Вип. 25. 2013. С. 27-32. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/21073/1/6-27-32.pdf>.

44. Депенчук Л. Богдан Кістяківський. К.: Основи, 1996. 174 с.

45. Дергачев А.В. Новый мировой порядок во взглядах Владимира Винниченко. Труды БГТУ. 2015. №5. История, философия, филология. С. 75-79. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/novyy-mirovoy-poryadok-vo-vzglyadah-vladimira-vinnichenko>.

46. Деревінський В. Вячеслав Чорновіл. Нарис портрету політика. Тернопіль: Джура, 2011. 224 с.

47. Дзюба І. Інтернаціоналізм чи русифікація. URL: <http://litopys.org.ua/idzuba/dz.htm>.

48. Донцов Д. Націоналізм. Дух нашої давнини. *Історія філософії України. Хрестоматія: Навч. посібник / Упорядники М.Ф. Тарасенко, М.Ю. Русин, А.К. Бичко*. К.: Либідь, 1993. С. 435-453. URL: http://chtyvo.org.ua/authors/Tarasenko_M/Istoriia_filosofii_Ukrainy_Khrestomatia/ (дата звернення: 05.01.2020).

49. Драгоманов М.П. Вибране. К.: Либідь, 1991. 688 с.

50. Драгоманов М.П. Опыт украинской политико-социальной программы: свод и объяснения. Женева: Типография «Громады», 1884. 109 с. URL: <http://surl.li/fizrm>.

51. Драгоманов М.П. «Передне слово» (до «Громади» 1878). Шевченко,

українофіли й соціалізм. Чудацькі думки про українську національну справу. Пропащий час. *Історія філософії України. Хрестоматія: Навч. посібник / Упорядники М.Ф. Тарасенко, М.Ю. Русин, А.К. Бичко.* К.: Либідь, 1993. С. 373-382. URL:

http://chtyvo.org.ua/authors/Tarasenko_M/Istoriia_filosofii_Ukrainy_Khrestomatiia/.

52. Драгоманов М.П. Чудацькі думки про українську національну справу. 3-тє вид. Київ: [Криниця]; Друкарня А.І. Гросмана, 1913. 159 с. URL: <http://www.rare.univ.kiev.ua/ukr/showbook/showbook.php3?0388153>.

53. Дрогобич Ю. "Прогностична оцінка поточного 1483 року". URL: <http://litopys.org.ua/human/hum48.htm>.

54. Дяків О. Про наш демократизм. URL: <https://bandera.lviv.ua/osyp-djakiv-hornovuj-pro-nash-demokratyzm/>.

55. *Ейхельман О.* Проект Конституції (Основних державних законів) Української народної спубліки / Турчин Я.Б. Отто Ейхельман: постать на зламі століть. Політологічний дискурс. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2010. С. 439-519.

56. Єфремов С. Вибране: статті, наукові розвідки, монографії. Упоряд., передм. та прим. Е. Соловей. К.: Наук. думка, 2002. 756 с.

57. Зайцев О. Український інтегральний націоналізм (1920-1930-ті роки) нариси інтелектуальної історії. К.: Критика, 2013. 488 с.

58. Захара І.С. Стефан Яворський. Львів: Каменяр, 1991. 112 с.

59. Зуляк М. Антін Крушельницький про політичну лінію західноукраїнської національної демократії кінця XIX – початку XX ст. *Мандрівець.* 2013. №2. С. 24-28. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75419/mod_resource/content/1/Зуляк М. Крушельницький про західноукраїнську націонал-демократію.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75419/mod_resource/content/1/Зуляк_М._Крушельницький_про_західноукраїнську_націонал-демократію.pdf).

60. *Івасечко О.* Державницька концепція Р. Лащенко в контексті розвитку політичної науки міжвоєнного періоду (1918-1939). *Гілея.* 2011. Вип. 49 (7). С. 666-670.

61. Іларіон Київський. Слово про закон і благодать. *Історія філософії України. Хрестоматія: Навч. посібник / Упорядники М.Ф. Тарасенко, М.Ю. Русин, А.К. Бичко.* К.: Либідь, 1993. С. 8-27. URL: http://chtyvo.org.ua/authors/Tarasenko_M/Istoriia_filosofii_Ukrainy_Khrestomatiia/.

62. Історія Русів. URL: <http://litopys.org.ua/istrus/rusiv.htm>.

63. Капніст В. Ода на рабство. URL: https://poems.net.ua/poet/Капнист_Василий_Васильевич/Ода_На_Рабство.

64. Капніст В. Про автономію України. URL: <http://studies.in.ua/ru/soc-pol-i-prav-mnenie-ukrainy-seminary/4164-vasil-kapnst-pro-avtonomyu-ukrayini.html>.

65. *Карасевич А.О., Лисенко Л.Г.* Київська Русь: історія політичної думки та її джерела: навч. посіб. К. ; Наук, світ, 2002. 215 с.

66. Кармазіна М.С. Ідея державності в українській політичній думці (кінець XIX – початок XX ст.). К.: ІПіЕНД, 1998. 350 с.

67. *Касьянов Г.В.* Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960-80-х років. К.: Либідь, 1995. 224 с.

68. Кістяківський Б.О. М.П. Драгоманов і питання про самостійну українську культуру. *Множинська Р.В. Українські мислителі XIX-XX ст. Хрестоматія: навчальний посібник.* К.: КНУТД, 2015. С. 188-205. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71602/mod_resource/content/1/Українські мислителі 19-29 ст. Хрестоматія.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71602/mod_resource/content/1/Українські_мислителі_19-29_ст._Хрестоматія.pdf).

69. Козирев О.С. Зв'язки між А. Желябовим і М. Драгомановим як складова політичної взаємодії російського народництва та українського народолюбства (70-ті – початок 80-х рр. XIX ст.). *Проблеми політичної історії України: зб. наук. пр.* Вип. 2. Дніпропетровськ: ДНУ, 2007. С. 16-34.

70. Козирев О.С. Політична програма «Вольный Союз» – «Вільна Спілка» як віддзеркалення політико-правових поглядів Володимира Мальованого. *Наддніпряньська Україна: історичні процеси, події, постаті: зб. наук. праць.* Дніпропетровськ: Видавництво ДНУ, 2013. Вип. 11. С. 96-105.

71. Костомаров М.І. Дві руські народності. *Історія філософії України. Хрестоматія: Навч. посібник / Упорядники М.Ф. Тарасенко, М.Ю. Русин, А.К. Бичко.* К.: Либідь, 1993. С. 317-321. URL: http://chtyvo.org.ua/authors/Tarasenko_M/Istoriia_filosofii_Ukrainy_Khrestomatiia/.

72. Костомаров М.І. Книги буття українського народу. *Множинська Р.В. Українські мислителі XIX-XX ст. Хрестоматія: навчальний посібник.* К.: КНУТД, 2015. С. 71-79. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71602/mod_resource/content/1/Українські мислителі 19-29 ст. Хрестоматія.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71602/mod_resource/content/1/Українські_мислителі_19-29_ст._Хрестоматія.pdf).

73. Криса Б. Кирило Транквіліон Ставровецький: історія творчої особистості. *Українське літературознавство.* 2013. Вип. 77. С. 285-296.

74. Круглашов А.М. Драма інтелектуала: політичні ідеї Михайла Драгоманова. Чернівці: Прут, 2000. 488 с.

75. Куліш П. Українофілам. *Множинська Р.В. Українські мислителі XIX-XX ст. Хрестоматія: навчальний посібник.* К.: КНУТД, 2015. С. 56-68. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71602/mod_resource/content/1/Українські мислителі 19-29 ст. Хрестоматія.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71602/mod_resource/content/1/Українські_мислителі_19-29_ст._Хрестоматія.pdf).

76. Курас І.Ф. Етнополітика: історія та сучасність. Статті, виступи, інтерв'ю 90-х років. К.: ПіЕНД, 1999. 656 с.

77. Куташев І. Етапи становлення та розвитку державотворчої концепції Богдана Хмельницького. *Політологічний вісник.* 2005. Вип. 20. С. 90-101.

78. Куташев І. Політична думка доби гетьманщини. К.: Укр. Центр духовн. Культури, 2007. 320 с.

79. Лашенко Р. Лекції по історії українського права. Кн. 1. URL: <http://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/3471/file.pdf>. Кн. 2. URL: <http://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/3471/file.pdf>.

80. Левенець Ю.А. Ліворадикальні партії в Україні напередодні жовтневого перевороту. *Укр. іст. журн.* 1992. №3. С. 23-31.

81. Левенець Ю.А. Теоретико-методологічні засади української суспільно-політичної думки: проблеми становлення та розвитку (друга половина XIX – початок XX століття). К.: Стилос, 2001. 585 с.

82. Леся Українка. Державний лад. Замітки з приводу статті «Політика і етика». *Історія філософії України. Хрестоматія: Навч. посібник / Упорядники М.Ф. Тарасенко, М.Ю. Русин, А.К. Бичко.* К.: Либідь, 1993. С. 410-413. URL: http://chtyvo.org.ua/authors/Tarasenko_M/Istoriia_filosofii_Ukrainy_Khrestomatiia/.

83. Липа Ю. Призначення України. URL: http://mnk.org.ua/media/filer_public/ec/56/ec56cb37-e7a5-4d1e-a7a7-c5b47395b9b1/pryznachennia_ukrainy_1.pdf.

84. Липинський В. Листи до братів-хліборобів. *Множинська Р.В. Українські мислителі XIX-XX ст. Хрестоматія: навчальний посібник.* К.: КНУТД, 2015. С. 241-

254. URL:
[http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71602/mod_resource/content/1/Українські мислителі 19-29 ст. Хрестоматія.pdf.](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71602/mod_resource/content/1/Українські_мислителі_19-29_ст._Хрестоматія.pdf)
85. Лисяк-Рудницький І. Історичні есе. Вид. 2-е. Упоряд. Я. Грицак. Центр досліджень історії України ім. Петра Яцика Канадського інституту українських студій Альбертського університету. К.: Дух і Літера, 2019. Т. 1. 632 с. Т. 2. 624 с.
86. Лисяк-Рудницький І. Україна між Сходом і Заходом. Роля України в новітній історії. *Історія філософії України. Хрестоматія: Навч. посібник / Упорядники М.Ф. Тарасенко, М.Ю. Русин, А.К. Бичко.* К.: Либідь, 1993. С. 511-541. URL:
[http://chtyvo.org.ua/authors/Tarasenko_M/Istoriia_filosofii_Ukrainy_Khrestomatiia/.](http://chtyvo.org.ua/authors/Tarasenko_M/Istoriia_filosofii_Ukrainy_Khrestomatiia/)
87. Лук'яненко Л. Національна ідея і національна воля. К.: МАУП, 2003. 296 с.
88. Мазлах С., Шахрай В. До хвили (Що діється на Вкраїні і з Україною). URL: <http://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/1058/file.pdf>.
89. Максимець Б.В. Концепція організованої демократії Петра Федуна («Полтави»). *Прикарпатський вісник НТШ.* Думка. 2013. №3. С. 278-284. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pvntsh_2013_3_30.
90. Максимець Б.В. Трансформація ідеології українського націоналізму у світлі рішень третього надзвичайного великого збору ОУН. *Прикарпатський вісник НТШ.* Думка. 2014. № 3. С. 62-74. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pvntsh_2014_3_8.
91. Матвеева О. Концепція «колектократії» в романі В. Винниченка «Слово за тобою, Сталіне!». URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2579#section-2>.
92. Мейс Д., Панчук М. Український національний комунізм. Трагічні ілюзії. К.: Інститут національних відносин і політології, 1997. 82 с.
93. Місцеве управління та місцеве самоврядування в історії права, держави і юридичної думки : матеріали XXXIX Міжнародної історико-правової конференції, 2–3 листопада 2018 р., м. Львів / ред. колегія : І. Б. Усенко (голова), Є. В. Ромінський (відп. секр.), І. Й. Бойко, А. Ю. Іванова, В. Є. Кириченко, Н. М. Крестовська, О. О. Малишев, І. В. Музика, Б. Й. Тищик, О. Н. Ярмиш. Київ–Херсон: Олді-плюс, 2018. 324 с. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75687/mod_resource/content/1/Місцеве управління та самоврядування в історії юридичної думки Конференція 2014.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75687/mod_resource/content/1/Місцеве_управління_та_самоврядування_в_історії_юридичної_думки_Конференція_2014.pdf).
94. Міхновський М. Самостійна Україна. Десять заповідей УНП. *Множинська Р.В. Українські мислителі XIX-XX ст. Хрестоматія: навчальний посібник.* К.: КНУТД, 2015. С. 206-217. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71602/mod_resource/content/1/Українські мислителі 19-29 ст. Хрестоматія.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71602/mod_resource/content/1/Українські_мислителі_19-29_ст._Хрестоматія.pdf).
95. Молдован А.М. «Слово о законе и благодати» Иллариона. К.: Наук. думка, 1984. 240 с.
96. Немирич Ю. Роздуми про війну з московитами. Пер. з лат. В.Д. Литвинова, Я.М. Стратій; упоряд. і передм. В.Д. Литвинова. К.: Академперіодика, 2014. 60 с.
97. Ніколаєнко Н.В. Ідеї солідаризму в політико-правовій спадщині В. Винниченка. *Право і суспільство.* 2014. №5-2. С. 43-48. URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2579#section-2>.
98. Онацький Є. Ідеологічні й тактичні розходження між фашизмом і

націонал-соціалізмом. URL: <https://www.vatra.cc/evropa/onatskyu.html>.

99. Оріховський-Роксолан С. Напучення польському королеві. *Історія філософії України. Хрестоматія: Навч. посібник* / Упорядники М.Ф. Тарасенко, М.Ю. Русин, А.К. Бичко. К.: Либідь, 1993. С. 109-117. URL: http://chtyvo.org.ua/authors/Tarasenko_M/Istoriia_filosofii_Ukrainy_Khrestomatiia/.

100. Орлик П. Вивід прав України. *Історія філософії України. Хрестоматія: Навч. посібник* / Упорядники М.Ф. Тарасенко, М.Ю. Русин, А.К. Бичко. К.: Либідь, 1993. С. 148-153. URL: http://chtyvo.org.ua/authors/Tarasenko_M/Istoriia_filosofii_Ukrainy_Khrestomatiia/.

101. Павлик М. Михайло Драгоманів як політик. URL: http://shron3.chtyvo.org.ua/Pavlyk_Mykhailo/Mykhailo_Drahomaniv_iak_polityk.pdf.

102. Парахіна М. Теорія «боротьби двох культур» – у пошуках російсько-українського історіографічного консенсусу (минуле і сучасне однієї концепції). URL: http://history.org.ua/JournALL/green/green_2012_15/30.pdf.

103. Перегуда Є.В. Консерватизм в умовах суспільної трансформації України. *Studia politologica Ucraino-Polona*. 2011. Вип. 1. С. 187-193. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=Spr_2011_1_30.

104. Перегуда Є.В. Політична думка України на зламі XIX-XX століть. *Вдовичин І., Вільчинська І., Перегуда Є. та ін. Історія політичної думки України: підручник*. За заг. ред. Н. М. Хоми. Львів: Новий Світ-2000, 2017. С. 216-239. URL: <http://surl.li/fizjt>.

105. Перегуда Є. В. Теоретичні суперечності як «родимі плями» українського націоналізму (кінець XIX – початок XX ст.). *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2016. № 12. С. 89–92. URL: <http://surl.li/fizqe>.

106. *Передерій І.Г.* В'ячеслав Липинський: етнічний поляк, політичний українець. Полтава: ПолНТУ, 2012. 621 с.

107. *Подобєд О.* Іван Багряний: громадсько-політична та культуротворча діяльність. К.: Ніка-Центр, 2014. 248 с.

108. Подолинський С. Лист С. Подолинського до В. Смірнова. *Множинська Р.В. Українські мислителі XIX-XX ст. Хрестоматія: навчальний посібник*. К.: КНУТД, 2015. С. 132-139. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71602/mod_resource/content/1/Українські мислителі 19-29 ст. Хрестоматія.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71602/mod_resource/content/1/Українські_мислителі_19-29_ст._Хрестоматія.pdf).

109. Полетика В. Записка о малоросійском дворянстве. URL: <https://issuu.com/history.sumy/docs/>.

110. Полетика В. Речи Роменскаго Повеа Маршала Василя Полетики, произнесенныя им в собраніи Дворянства в Полтаве. *Европейский Вестник*. 1803. Ч. 10. С. 39-45. URL: https://imwerden.de/pdf/vestnik_evropy_1803_13-16.pdf.

111. Політична наука в Україні. 1991-2016 : у 2 т. Т. 1. Політична наука: західні тренди розвитку й українська специфіка. Редкол.: О. Рафальський (гол.), М. Кармазіна, О. Майборода. К. : Парлам. вид-во, 2016. 656 с.

112. Прокопович Ф. Правда воли монаршей. URL: <http://museumreforms.ru/load-document/nojs/13642>.

113. Ребет Л. Теорія нації. URL: <http://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/21126/file.pdf>.

114. Румянцев В. Державно-правові аспекти програмних документів Кирило-Мефодіївського товариства. *Вісник АПрН України*. 2006. №3. С. 66-74.
115. Савченко В. Симон Петлюра. К.: Нора-Друк, 2016. 469 с.
116. Салтовський О.І. Концепції української державності в історії вітчизняної політичної думки (від витоків до початку ХХ сторіччя). К.: Вид. ПАРАПАН, 2002. 396 с.
117. Сич О. Внесок Степана Ленкавського у формування та розвиток ідеології ОУН. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/67067/21-Sych.pdf?sequence=1>.
118. Сковорода Г. Байки харківські. URL: <https://ukrclassic.com.ua/katalog/s/skovoroda-grigorij/494-grigorij-skovoroda-bajki-kharkivski>.
119. Сковорода Г. Всякому місту – звичай і права. URL: <https://ukrclassic.com.ua/katalog/s/skovoroda-grigorij/2300-grigorij-skovoroda-vsyakomu-mistu-zvichaj-i-prava-analiz>.
120. Сковорода Г. Діалог. Імя ему – Потоп зміин. *Історія філософії України. Хрестоматія: Навч. посібник / Упорядники М.Ф. Тарасенко, М.Ю. Русин, А.К. Бичко*. К.: Либідь, 1993. С. 240-281. URL: http://chtyvo.org.ua/authors/Tarasenko_M/Istoriia_filosofii_Ukrainy_Khrestomatia/.
121. Сковорода Г. Сад божественних пісень. URL: <http://litopys.org.ua/skovoroda/skov103.htm>.
122. Сковорода Г. De Libertate. URL: <https://ukrclassic.com.ua/katalog/s/skovoroda-grigorij/505-grigorij-skovoroda-de-libertate>.
123. Слесаренко О.О. Історіософія М. Драгоманова. *Гілея: * науковий вісник. Збірник наукових праць*. К.: ВІР УАН, 2012. Випуск 58 (№3). С. 21-26. URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2616#section-2>.
124. Солдатенко В., Любовець О. Винниченко і Петлюра: політичні портрети революційної доби. К.: Світогляд, 2007. 621 с.
125. Солдатенко В.Ф. Политик Винниченко и его юбилей: несколько неконъюнктурных соображений. URL: https://zn.ua/SOCIETY/politik_vinnichenko_i_ego_yubiley_neskolko_nekonyunkturyh_soobrazheniy.html.
126. Старосольський В.Й. Держава і політичне право. Ч. 1. URL: <http://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/12270/file.pdf>. Ч. 2. URL: <http://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/12271/file.pdf>.
127. Старосольський В. «Криза» конституційної держави. *Вибори та демократія*. 2005. №4(6). С. 56–65.
128. Стус В. Вибрані твори. Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2008. 352 с.
129. Стус В. Лист Першому секретареві ЦК КП України П.Ю. Шелесту (1972 р., січня 18). *Історія України: Хрестоматія*. Упоряд. В.М. Литвин. К.: Наук. думка, 2013. С. 859-861. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-00-1312-4/978-966-00-1312-4.pdf>.
130. Суспільно-політичні погляди Андрея Шептицького. URL: http://oranta.org/index.php?option=com_content&view=article&id=2347:suspilno-politychni-pogljady-andreja-sheptyckogo&catid=28:tema-nomera-cat&Itemid=00000000002.

131. Суспільство і влада в радянській Україні років непу (1921-1928): у 2-х т. К.: Інститут історії України, 2015. Т. 1. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-02-7708-3/978-966-02-7708-3.pdf>. Т. 2. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-02-7709-0/978-966-02-7709-0.pdf>.

132. Сціборський М. Націократія. URL: <http://shron1.chtyvo.org.ua/Stsiborskyi/Natsiokratia.pdf>.

133. Терлюк І.Я., Флис І.М. Політико-правова доктрина козацького державотворення: нарис історії української державної ідеї. Львів: Вид-во Тараса Сороки, 2008. 300 с.

134. Туса Р. Короткий нарис українського марксизму. *Українська правда. Історична правда*. URL: <https://www.istpravda.com.ua/articles/2012/05/1/79170/>.

135. Томашівський С. Під колесами історії. Нариси і статті. URL: http://chtyvo.org.ua/authors/Tomashivskyi_Stepan/Pid_kolesamy_istorii_Narysy_i_statti/.

136. Транквіліон-Ставровецький К. О сотворен(н)ю неба и земли, видимого сего мира и еже в нем. О сотворен(н)ю чоловіка, которій малим миром нарицається. *Історія філософії України. Хрестоматія: Навч. посібник*. Упорядники М.Ф. Тарасенко, М.Ю. Русин, А.К. Бичко. К.: Либідь, 1993. С. 88-100. URL: http://chtyvo.org.ua/authors/Tarasenko_M/Istoriia_filosofii_Ukrainy_Khrestomatia/.

137. Україна ХХ ст.: суспільно-політичні моделі національної держави (державницька ідеологія та програмні засади провідних українських політичних партій і громадсько-політичних об'єднань) / П. П. Гай-Нижник (керівник проекту, упоряд. і наук. ред.); авт. кол.: П. П. Гай-Нижник, С. І. Губський, А. В. Іванець, І. Й. Краснодемська, Д. В. Толочко, Т. М. Швидченко, Т. М. Шевченко. К., 2018. 705 с. URL: http://chtyvo.org.ua/authors/Shevchenko_Tetiana/Ukraina_KhKh_st_suspilno-politychni_modeli_natsionalnoi_derzhavy_derzhavnytska_ideolohiia_ta_prohram/.

138. Федун П. Друзям за кордоном. Про правильність дотримання постанов ІІІ НВЗ ОУН. URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2579#section-2>.

139. Федун (Полтава) П. Концепція Самостійної України. Т. 1. Твори. Львів, 2008. URL: http://shron1.chtyvo.org.ua/Fedun-Poltava/Kontseptsiia_Samostiinoi_Ukrainy_Tom_1_Tvory.pdf.

140. Франко І.Я. Др. Остап Терлецький. Спомини і матер'яли. URL: http://shron2.chtyvo.org.ua/Franko/Dr_Ostap_Terletsnyi_Spomyny_i_materiialy.pdf.

141. Франко І.Я. Зібрання творів: У 50 т. К.: Наук. думка, 1976-1986. URL: chtyvo.org.ua.

142. Франко І.Я. Поза межами можливого. *Множинська Р.В. Українські мислителі XIX-XX ст. Хрестоматія: навчальний посібник*. К.: КНУТД, 2015. С. 141-153. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71602/mod_resource/content/1/Українські_мислителі_19-29_ст._Хрестоматія.pdf.

143. Франко І.Я. Що таке поступ? URL: http://shron2.chtyvo.org.ua/Franko/Scho_take_postup7.pdf.

144. Хвильовий М.Г. Україна чи Малоросія? *Множинська Р.В. Українські мислителі XIX-XX ст. Хрестоматія: навчальний посібник*. К.: КНУТД, 2015. С. 278-288. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71602/mod_resource/content/1/Українські_мислителі_19-29_ст._Хрестоматія.pdf.

145. Христофор Філалет. Апокрисис албо отповідь на книжки о соборі берестейском именем людей старожитной реліи греческой, через Христофора

Филялета врихлі дана. *Історія філософії України. Хрестоматія: Навч. посібник* / Упорядники М.Ф. Тарасенко, М.Ю. Русин, А.К. Бичко. К.: Либідь, 1993. С. 119-137. URL:

http://chtyvo.org.ua/authors/Tarasenko_M/Istoriia_filosofii_Ukrainy_Khrestomatiia/.

146. Чижевський Д. До світогляду Шевченка. *Історія філософії України. Хрестоматія: Навч. посібник* / Упорядники М.Ф. Тарасенко, М.Ю. Русин, А.К. Бичко. К.: Либідь, 1993. С. 328-334. URL:

http://chtyvo.org.ua/authors/Tarasenko_M/Istoriia_filosofii_Ukrainy_Khrestomatiia/.

147. Чижевський Д. Пантелеймон Куліш. *Історія філософії України. Хрестоматія: Навч. посібник* / Упорядники М.Ф. Тарасенко, М.Ю. Русин, А.К. Бичко. К.: Либідь, 1993. С. 322-326. URL:

http://chtyvo.org.ua/authors/Tarasenko_M/Istoriia_filosofii_Ukrainy_Khrestomatiia/.

148. Чорновіл В. Лихо з розуму. URL: http://chtyvo.org.ua/authors/Chornovil_Viacheslav/Lykho_z_rozumu/.

149. Шаповал Ю.І. Петро Шелест. Харків: Фоліо, 2013. 127 с.

150. Шашкевич М. Статті. URL: <http://litopys.org.ua/zahpysm/zah06.htm>.

151. Шевченко Т.Г. І мертвим, і живим, і ненародженим землякам моїм в Україні і не в Україні моє дружнєє посланіє; «Кавказ»; «Чигрине, Чигрине». *Множинська Р.В. Українські мислителі XIX-XX ст. Хрестоматія: навчальний посібник*. К.: КНУТД, 2015. С. 41-55. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71602/mod_resource/content/1/Українські мислителі 19-29 ст. Хрестоматія.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71602/mod_resource/content/1/Українські_мислителі_19-29_ст._Хрестоматія.pdf).

152. Шелест П. Україно наша Радянська. К.: Вид-во політ. літ-ри України, 1970. 280 с.

153. Шептицький А. Слово до української молоді. URL: http://shron1.chtyvo.org.ua/Sheptytskyi_Andrei/Slovo_do_ukrainskoi_molodi.pdf.

154. Яковенко Н. Паралельний світ. Дослідження з історії уявлень та ідей в Україні XVI-XVII ст.. К.: Критика, 2002. 416 с.

155. Якубець О.А. В. Щербицький та ідеологія: до питання щодо причин «маланчуківщини». *Укр. іст. журн.* 2014. №5. С. 107-125.

156. Яворський С. Філософські твори: у 3 т. Пер. з лат., упоряд., вступ. ст., комент. І.С. Захара. К.: Наукова думка, 1992.

157. Profession de foi молодих українців, читане на Тарасові роковини (1893 р.). *Історія України: Хрестоматія*. Упоряд. В.М. Литвин. К.: Наук. думка, 2013. С. 448-449. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-00-1312-4/978-966-00-1312-4.pdf>.

158. Гоцуляк В. М. Суспільно-політична думка України ранньомодерної доби: монографія. Хмельницький : ФОП Мельник А. А., 2018. 366с.

Інформаційні ресурси

Освітній сайт Київського національного університету будівництва і архітектури. Сторінка кафедри політичних наук. Дисципліна «Історія політичної думки України» (122)». URL: <https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2579>.